

Aspecte literare reflectate în „România liberă” (1973)¹

Asist. univ. dr. Elena IANCU (BOTEZATU)
Universitatea “Dunărea de Jos” din Galați

Abstract: *The paper analyses aspects of literature works as presented in article published in „România liberă” (1973), one of the propagandistic instrument of the Romanian Communist Party.*

Keywords: *literature, communist press, 1973.*

Pe data de cinci ianuarie, în numărul 8771, Veronica Porumbacu recenzează volumul lui Demostene Botez, *Patria și oamenii*, în care realizează „un buchet de ofrande, oferite anume la aniversarea unui sfert de veac de la întemeierea Republicii, un cântec al pământului, al patriei.”. În nr. 8774, Dragoș Vrânceanu analizează volumul de versuri al lui Dumitru Popescu, *Un om în agora*: „Ne dăm seama că în acest caz e valabil vechiul dicton *dura lex sed lex*, în tensiunea cunoscătoare a acestei poezii, dedicată în fond sensului orb și totodată finalist al istoriei. E vorba în prevalență de o poezie a umanismului revoluționar, în seismica ei vulcanică lăuntrică.”.

În numărul 8780, Dan Mutașcu recenzează volumul lui Ovidiu Genaru, *Patimile după Bacovia*, „o poezie de un suprarealism reținut, amintind de poemele de tinerețe ale lui Tistan Tzara. (...) Burlescul poemelor lui Ovidiu Genaru are ceva din hohotul ueni trompete de început de veac, cântând seara, în chioșcuri de duminică prin orașe de provincie, cu nevroze și parfum de regina nopții.”.

La 4 februarie, Dragoș Vrânceanu prezintă volumul lui Ion Caraion, *Munții de os*: „Întreaga lirică din acest volum arată totuși că spiritul lui Urmuz, sub semnul căruia au stat fără îndoială și începuturile lui Caraion, s-a devedit susceptibil de dezvoltare poetică organizată, în mod contrar influenței resimțite de primii noștri suprarealiști și cu atât mai mult de câțiva mai recentți.”.

Boris Buzilă, în numărul 8798, recenzează volumul lui Călin Gruia, *Cu ochii ca iarba...*, publicat la editura Cartea Românească: „Unitară în stil și modalitate narativă, cartea prezintă aceeași omogenitate sub raportul universului obsesional și de observație. Câteva motive preluate din arsenalul nuvelisticii

¹ „România liberă” (Cotidianul Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste), 1973, Anul XXXI

clasice devin pentru prozator câmpul unor experimente aplicate, al căror rezultat final îl constituie proprii *variații pe aceeași temă*. Unul din aceste motive, de fapt și cel mai răspândit, grupând în jurul său majoritatea prozelor din volum, este cel al *durerilor înăbușite*, al dramelor în care sunt implicate existențe mărunte, vieți anodine, ființe solitare și ciudate.”.

Ion Drăgănoiu, pe data de 7 februarie, scrie despre *Nevoia de poezie*, pornind de la ultimele două volume de poezie ale lui Nichita Stănescu, *Belgradul în cinci prieteni* (editura Dacia, 1972) și *Măreția frigului* (Editura „Junimea”, 1972): „Foarte interesantă și, mai mult decât atât, profund originală - și numai în lirica noastră – această foame cosmică de a privi totul cu ochii totului, de a fi pe rând și în același timp om și animal, vegetal și mineral și conștiința a acestui fapt, pe deasupra. Aici, în această foame și conștiință cosmică, se acunde valoarea unei poezii care pare inegală celor care nu știu că și tăcerea se poate auzi, nu numai sunetul, care pare monotonă acelora care nu o văd în mișcare, pentru că nu știu că și lucrurile care stau se mișcă.”.

În numărul 8802, Radu Popescu prezintă masivul volum al lui Ion Brad, dedicat „vieții și operei lui Emil Isac” – *Emil Isac – Un tribun al ideilor noi*, constatând că „sursa morală a cărții de care mă ocup este poetică: dragostea, admirația, pietatea, unui poet față de alt poet. Emil Isac a fost ultimul reprezentant al ultimei generații de poeți ai unui Ardeal încă despărțit atunci de patria-mumă.”.

Pe data 11 februarie, pentru Dan Mutașcu, volumul lui Al.Cerna-Rădulescu, *Arbori din țara promisă*, propune „un elegant și viu discurs, pledând uman, cald, pentru restabilirea unor adevăruri necesare vis – à – vis de unele personalități de prim rang ale literaturii și culturii românești.”. Este „o carte a restituirilor”, „uneori eseu”, altelei „de-a dreptul roman autobiografic.”.

În numărul 8805 din 14 februarie, Tia Șerbănescu publică un *Dialog despre poezia actuală* cu Mircea Martin, criticul reproșând generației tinere de poeți lipsa unei coerențe „în ansamblul operei, un sens al ei care să depășească fiecare volum în parte sau adunarea acestor volume.”.

În plus, Tia Șerbănescu analizează *Poezia polifonică* din volumul lui M. Ivănescu, *Alte poeme*, publicat la Editura „Minerva”: „Caracterul ludic al poeziei lui M.Ivănescu nu poate fi înțeles însă fără specificarea că el duce la perceperea universului ca joc. De data aceasta, drumul e doesebit: poezia există - și prin legile și jocul ei sunt dezvoltate legile universului.”.

Dorin Tudoran, în numărul 8824 din 8 martie, recenzează volumul de debut poetic al lui Dan Verona, *Noaptea migratoare*: „o carte despre viață și moarte, despre iubire și prietenie, despre conștiință și, mai ales, o artă poetică reprezentând un punct de vedere ferm despre condiția poetului.”.

Zoe Dumitrescu-Buşulenga scrie în numărul 8833, despre *Realism tradițional și realism modern*: „Într-o privire cuprinzătoare aruncată asupra

realismului din perspectiva zilelor noastre și a preocupărilor noastre specifice de oameni ai unei lumi aflate în deplină construcție, voită, deliberată, se poate vedea cât s-a îmbogățit de considerabil arsenalul recuzitei care stă la îndemâna autorului de proză realistă contemporană românească.”

Dorin Tudoran prezintă volumul lui M. Ungheanu, *Marin Preda – vocație și aspirație*, publicat la Editura „Eminescu”: „Combustia interioară provocată de înfruntarea între vocație și aspirație are în cazul lui Marin Preda o valoare deosebită.”

În numărul 8840 (27 martie), Romul Munteanu realizează o *Pledoarie pentru judecata de valoare în critica literară*: „Șansa scriitorului contemporan de a fi iubit cu adevărat de public și de a fi stimat de critici, este de a accepta să fie supus actului de critică *judecătorească*, cum se exprima Maiorescu.”

Al. Dima în numărul 8843 analizează *Criterii și tendințe în analiza fenomenului literar contemporan*: unele volume de critică „ne apar, de multe ori, ca niște grămezi de cărămizi din care nu se poate construi un edificiu, fiindcă sunt alăturate întâmplător, de mărimi și culori eterogene, pe care criticii încearcă zadarnic să le organizeze în unități.”

În articolul *O poezie a germenilor vieții*, Dragoș Vrânceanu analizează volumul semnat de Liviu Călin, *Suflet în spațiu*, afirmând că: „interioritatea este substanțială (...), substătătoare, coplesitoare (...), implicând și o viziune autobiografică”. În plus, conchide: „Dacă lirismul – fie opulent, fie subtil – este funcția tipică a liricii, oricâte circumvoluțiuni abstractoide ar încerca să parcurgă (țintind, la urma urmei, același obiectiv), un poet de structura și poziția pe care a atins-o în acest volum Liviu Călin se așează de la sine în zona centrală de densitate a mișcării noastre poetice de azi.”

În cadrul rubricii „Vitrina cărții”, Ion Drăgănoiu prezintă *9 romane trăite* de „excelentul reporter și scriitor” Mihai Stoian, încadrându-le în „literatura-document”, pentru că ilustrează situații, cazuri „dureros de reale și, prin aceasta, de neuitat”. Cât privește istorisirea „destinelor” personajelor, la finalul acestora, recenzentul consideră că s-ar impune scris „Meditați, vegheați, asemenea lucruri nu trebuie să se întâmple, cea mai mică neatenție față de semenii noștri costă enorm! Și societatea noastră, profund preocupată de fericirea omului, nu poate îngădui la acest capitol nici o pierdere!”

În articolul *Poezie de surîs și zîmbet*, Ion Băieșu recenzează volumul lui Valeriu Bucuroiu, *Floreta de argint*. Apreciind că „literatura satirică și umoristică se bucură foarte rar de bunăvoința criticilor” și făcând apel la prefața semnată de Nichita Stănescu ce „salută în Valeriu Bucuroiu pe autorul unei cărți «de surîs și zîmbet», ceea ce este frumos, dar puțin spus”, Băieșu punctează „diversitatea frontului etic pe care se desfășoară armele poetului (...): copacii se revoltă împotriva grafologilor care aspiră, fără acoperire, la gloria literară; (...) două stilouri își deplîng nefericirea de a fi ajuns pe mîna unor impostori literari”

ș.a. Poetul scrie „cuvinte lipsite de venin și invidie”, adresându-se chiar unor scriitori ai vremii: „Umblă vorba printre spini: / Piru are rădăcini”; „Dacă-a reușit Băieșu / S-aibă-atît succes cu Preșu’ / Vă-nchipuiți cu un covor, / Unde-ar zbura... ca autor!”.

În cadrul rubricii „Vitrina cărții”, Tia Șerbănescu analizează romanul lui Platon Pardău, *Ore de dimineață*, menționând că: „sînt deosebit de importante aceste pagini în care viața de partid nu rămîne o simplă formulă, ci viața adevărată, plină de izbîndă, plină de împrejurări în care se evidențiază cei cu adevărat puternici.”.

În numărul 8858, Edgar Papu prezintă *Un roman de factură clasică*, referindu-se la cel al lui Traian Filip, *În singurătatea femeilor*, „care alcătuiește volumul al III-lea din ciclul *Pavilionului*”, apărut la Editura „Eminescu”. În acest sens, notează că: „protagonistul, tînărul Sebastian, spre deosebire de protagoniștii lui Camil Petrescu, nu se dedă integral pasiunilor de natură intimă. Pasiunea sa primordială este alta, aceea de constructor, de inginer, contribuind la efortul edificărilor actuale din țara noastră. (...) În toată complexitatea sa, romanul, străbătut de un autentic fior epic, aduce încă o mărturie despre nedezmînița vigoare creatoare a scriitorului.”.

Pe 20 aprilie, Petru Popescu scrie articolul *Romanul, cunoașterea vieții și aprofundarea istoriei contemporane*, precizând că cele două condiții incluse în titlul sunt singurele ce se cer unui scriitor, căci: „stilul se mai poate învăța. Talentul e des și ieftin. Numai luciditatea și dedicarea, curajul și patriotismul sînt scumpe. Dintre atîtea romane noi, doar cîteva, comprimate aspru, ar fi niște nuvele bune. Și doar cîteva arată că autorul lor se va dezvolta, va fi poate romancierul de mîine, pentru că înțelege viața azi, și nu vrea s-o părăsească în favoarea unui ceremonial, fie el ceremonialul unei curți de artiști.”.

Boris Buzilă scrie despre *O carte fundamentală: Micul dicționar enciclopedic al limbii române*, reproducând dialogul purtat cu Aurora Chioreanu, directorul Editurii Enciclopedice.

Tia Șerbănescu scrie despre faptul că *Viitorul este al literaturii care dezbate problemele reale ale omului*, reproducând dialogul purtat cu Dumitru Micu. Acesta menționează că: „este dificil să definești perioada actuală. Toți criticii sînt de acord că din 1944 și pînă astăzi s-a produs o epocă nouă în literatură. (...) Este, deci, o etapă prin excelență diversă, plină de căutări. Aș putea spune chiar că principala calitate a literaturii de după '44 este dinamismul, diversitatea, căutarea de sine. (...) Ziceam, însă, că au existat și etape mai decise, care tind spre o asemănare cu perioadele clasice, bine cristalizate.”.

Pe 27 aprilie, Dan Mutașcu prezintă volumul *Versuri* al lui Șt. Augustin Doinaș. Referindu-se la stilul scriitorului, notează că Doinaș este „un poet de tipul lui Boethius sau Kavafis”, că „la el cultura nu încorsetează, nu seacă spontaneitatea imaginii, ci, dimpotrivă, o repotențiază: prin abile strategii și

alchimii, cuvîntul său, chiar atunci cînd vine dintr-o ilustră sferă de cultură, nu imită, reface, reconstruiește.”

În cadrul rubricii „Note și contra-note”, Dinu Săraru anunță apariția volumului *Convorbiri cu Marin Preda*, realizat de Florin Mugur, pe care îl consideră „un document de referință pentru istoria literaturii noastre noi”.

Pe 12 mai, Zoe Dumitrescu-Buşulenga scrie articolul *Funcțiile sociale ale literaturii*, precizând că aceasta „nu este o simplă noțiune teoretică, ci o piatră unghiulară pe care crește ori de care se ciocnește faima scriitorului. De aceea răspunderea lui morală, intelectuală și estetică trebuie să fie trează: de el depinde, în mare parte, calitatea ideilor, a acțiunilor, a cuvintelor chiar, care circulă în epoca lui, care formează și exprimă oamenii acestei epoci. Corelațiile între literatură și societate sînt mai adînci și mai nuanțate decît le putem prinde în cuvinte.”

În numărul 8881, Aurel Baranga abordează *Funcția stimulatorie a teatrului*, notând: „Dacă piesele lui Lovinescu, Everac, Mirodan sau Ecaterina Oproiu suscită atenția criticilor de teatru din lumea capitalistă, se cuvine să interpretăm fenomenul tocmai din perspectiva originalității și autenticității pe care o aduc lucrările autorilor citați, originalitate și autenticitate derivate din spiritul lor militant, din felul cum abordează, deschis și fără complexe, problematica politică a contemporaneității.”. În plus, avînd în vedere construirea și deschiderea Teatrului Național, menționează: „Dramaturgia noastră nu se poate mulțumi cu succesele repute, e obligată să năzuie, neconținut, la atingerea unor trepte superioare. (...) E datoria tuturor slujitorilor teatrului (...) să sărbătorească evenimentul cu piese demne de prestigiul primei scene a țării.”

Ion Felea prezintă volumul semnat de Ion Pas, *Aducere aminte*, în care se rememorează „jertfele pe care le-au dat muncitorii, în 1916, la Galați, (...) teroarea din timpul grevei generale din 1920”, „portretele sale despre Gherea, Frimu, Ștefan Gheorghiu și alții” fiind „cu măiestrie țesute”.

În cadrul aceleiași rubrici, „Vitrina cărții”, Dan Mutașcu analizează lucrarea lui Al. Andriescu, *Disocieri*, apărută la Editura „Junimea”. Alcătuită din trei secțiuni, *Poezia, Critica și poezia și Proza*, volumul oferă, „dincolo de unele inerente, dar nu esențiale inadvertențe, ca și unele analize exclusiv subiective (ca în cazul lui Nicolae Tatomir, de pildă) imaginea modernă și pozitivă a unei cărți de critică literară bine, alert scrisă, interpretînd dinamic fenomenul literar, evitînd arbitrajul judecăților de valoare ca și clasificările și ierarhiile necontrolabile, propunînd, în schimb, cu discernămint și metodă, studiarea emoționantă a poeziei.”

În numărul 8883, Boris Buzilă analizează romanul de debut al lui Nicolae Damian, *Pribegi, noi visăm*, conchizînd că „o mai acută și mai substanțială combustie ideatică, o deschidere mai pregnantă spre realismul social, ar putea deveni în alte romane (...) termenul propice de desfășurare a talentului său.”

Mircea Mancaș scrie despre *Militantismul în creația literară*, punctând că acesta „conferă literaturii caracterul celui mai înalt umanism: umanismul socialist”, fiind „un element esențial, ce-i asigură (...) adevărul adânc al vieții și dinamismul ei constructiv.”.

Pe data de 10 iunie, în numărul 8905, Ion Țugui recenzează culegerea de schițe a lui Ion Băieșu, *La iarba albastră*, considerând-o „una dintre cele mai semnificative pentru scrisul” autorului, apreciind comicul „de caracter”, „de o tonicitate remarcabilă” și „sarcasmul pipărat”.

În articolul *Critica teatrală*, Dinu Săraru atrage atenția asupra necesității reeditării *Mărturiilor în contemporaneitate*, cu ocazia împlinirii („în toamna aceasta”) a 75 de ani de la nașterea lui George Mihail Zamfirescu.

În numărul 8907, Marta Alboiu consideră volumul *Un coniac pentru o fată*, de Viorel Cacoveanu, ca reprezentând o „*Filozofie*”... *de cafenea*, mai ales, pentru că „este vorba de o carte submediocră, deși pretextul povestirii (...) ar fi putut servi intențiile autorului de a biciui moravuri anacronice timpului nostru. Din păcate, acest pretext, manevrat inabil pe plan litera, duce la un fiasco total.”.

În articolul intitulat *Personalitatea poetului se exprimă cu putere în cântecul său social*, Tia Șerbănescu reproduce dialogul purtat cu Ilie Constantin. Acesta afirmă că: „în general, un poet talentat, trăind în angrenajul social, nu poate fi surd la glasul Cetății, el răspunde din adâncul ființei sale. (...) Forța poeziei politice stă, pe lângă atracția ideilor sociale și patriotice vehiculate, în realizarea sa literară plenară, fără concesii de ordin artistic. Toate aceste generalități mă privesc în modul cel mai direct și pe mine.”.

În cadrul „Cronicii teatrale” din 19 iunie, Radu Popescu recenzează piesa *Puterea și adevărul*, de Titus Popovici, notând că: „nivelul general al operei este înalt, povestea ne transportă în sfera adevăratului dramatism (...) iar tensiunea ideilor și a sentimentelor, sinceritatea și adâncimea frământărilor umane ating zonele cele mai aspre ale vieții”. Drama „creează multe dificultăți regiei”, după cum s-a demonstrat, pe alocuri, în montarea coordonată de Liviu Ciulei și de Petre Popescu la Teatrul „Lucia Strudza-Bulandra”.

Pe data de 22 iunie, Veronica Porumbacu prezintă succint volumul de versuri al lui Victor Felea, *Cântecul materiei*, apărut la Editura „Dacia”, precizând că autorul „a pornit în același pas cu o generație pe umerii căreia timpul a pus multe din greutatea anilor de secetă, construcție, reconstrucție, peste ale cărei cîntece de junețe betonul a făcut priză închizîndu-le în cofrajul edificiului.”.

În articolul *Despre un nou dramaturg*, din data de 26 iunie, Radu Popescu scrie rânduri „de început teatral” despre Romulus Guga, referindu-se la piesa *Speranța nu moare în zori*, montată la Teatrul din Târgu-Mureș: „Romulus Guga, noul venit pe scenă, nu este doar o speranță, este o certitudine.”.

Boris Buzilă recenzează volumul lui Petru Popescu, *Sfirșitul bahic*, notând că „pretextul dramatic al romanului aparține unei categorii de cazuri la care proza noastră recentă a făcut nu o dată apel (Al. Ivăsiuc, Augustin Buzura, Romulus Guga, Corneliu Ștefanache)”. Cu toate acestea, „dacă într-o viziune ce ne este proprie, arta, ca formă de cunoaștere a omului, constituie un mod specific de căutare a adevărului, Petru Popescu pare să atribuie, în propria sa practică, acestui enunț valoarea unui concept programatic.”

Pe data de 12 iulie, Dragoș Vrânceanu recenzează volumul de poezii al lui Radu Cârneli, *Banchetul*, condiderând că „Strategia interesantă a poemului lui Radu Cârneli stă în această neprevăzută substituție salvatoare a ideii – când se rătăcește – prin ritm, a fondului prin formă. Acest anti-experimentalist care e poetul practică totuși o investigație poetică căreia putem să-i spunem îndrăzneță, deși camuflată și am zice aproape inconștientă, când joacă din instinct, cu multă siguranță, pe cele două clape fundamentale ale poeziei: forma și conținutul, fără a le violenta, ținându-le permanent în comunicare paralogică.”

În numărul 8940, pentru Tia Șerbănescu, volumul *Valori și echivalențe umanistice*, semnat de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, „are, pe lângă farmecul stilistic incontestabil și calitatea demonstrațiilor și rolul unui argument convingător în favoarea studierii disciplinelor umanistice pe care le reprezintă cu atâta succes.”

Tia Șerbănescu scrie pe data de 25 iulie despre *Insuficiențe lirice*, în contextul sesizării unei „inflații a poeziei”: „Sursele acestor semnale de alarmă sunt desigur mai multe: o anume saturație a criticii, nereceptivitatea unor categorii de cititori și – nu rareori – poeziile înseși, insuficient realizate și tipărite cu grabă și neglijență.” „Sondajul” realizat „în câteva colecții de reviste literare” scoate în evidență următoarele „neajunsuri”: „observăm prezența uneori masivă a scriitorilor bucureșteni în detrimentul celor locali”; „uneori versuri care se plasează în zona mediocrității pastîșează stilul sau temele unor poeți cunoscuți sperând că rețeta lor este suficientă.” „E cazul să ne întrebăm dacă spațiul cedat cu atâta ușurință unor versuri scrise la minima rezistență n-ar fi putut fi gospodărit mai bine cu articole sau poeme, care să invite cititorul la lectură fără a-i provoca nedumerire sau ilaritate.”

Ion Dodu Bălan scrie pe data de 26 despre *Teatrul lui Horia Lovinescu*: „În literatura noastră contemporană, Horia Lovinescu din opera căruia Editura Eminescu a publicat recent două volume, este, poate, primul dramaturg care a abordat problemele de conștiință dintr-un unghi modern, cu efortul de a încorpora discursul dramatic dezbaterilor ideologice actuale, privitoare la om, la condiția umană, la locul și rostul intelectualului în societate, la normele etice fundamentale ale socialismului.”

În numărul 8955, pentru Ion Dodu Bălan, volumul de *Teatru* al lui Paul Everac, recent publicat la Editura „Cartea Românească”, construiește un discurs dramatic care „pare a urmări expres să ajute omul în efortul de a-și descifra propriile taine, de a se înțelege mai bine în raport cu existența și cu semenii săi. Foarte adesea piesele sale aruncă acuzatoare fascicole de lumină asupra petelor de întuneric din noi și din afara noastră, asupra neajunsurilor și scăderilor morale care vor să se mențină în umbra minciunii și a neomeniei. Opera sa dramatică tinde, prin toate articulațiile ei a fi în serviciul omului și al omeniei. Prin umanismul socialist care îi e consubstanțial, ea se vrea și reușește să fie un obstacol în calea mecanismelor străine din societatea noastră și de natura intimă a omului.”.

Ion Drăgănoiu, pe data de 12 august, subliniază importanța „Revistei de istorie și teorie literară”: „Apărută sub egida Institutului de istorie și teorie literară *G.Călinescu* și, din păcate, mai puțin cunoscută largului public, revista de istorie și teorie literară, cuprinzând studii ample și de real interes, mai cu seamă studii de literatură comparată, reprezintă una din punțile de legătură cu marea literatură a lumii.”.

În numărul 8962, Veronica Porumbacu semnaleză debutul lui B. Elvin cu romanul *După o lungă și grea suferință*, „care te ține de la prima la ultima pagină, și mai cu seamă după ce închizi cartea, ca s-o redeschizi imediat, pentru a bate încă o dată de la început drumul parcurs gâfâind, ca să afli cât mai repede dacă eroul absent în jurul căruia se înnoadă niște inextricabile ite, Iac, Bell, Bello și cum i se mia spune directorului Iacob Albu, a fost ucis, și de cine?” □ Nicolae Liu analizează *O monografie dedicată primului monument al literaturii române*, volumul lui Dan Zamfirescu, *Neagoe Basarab și Învățăturile către fiul său Theodosie. Probleme controversate*, publicat la editura Minerva, 1973, în colecția *Universitas*, care „își propune și reușește fundamentarea amplă și temeinică a drepturilor exclusive ale culturii române asupra acestei opere și în același timp combaterea tuturor opiniilor eronate mai vechi sau mai noi în legătură cu *Învățăturile*.”.

Pe data de 18 august, Paul Alexandru Georgescu prezintă volumul Elenei Bălan-Osiac, *Sentimentul dorului în poezia română, spaniolă și portugheză*: „Dominant descriptivă în primele trei capitole, lucrarea dobândește în ultimele două un caracter problematizat, în primul plan al interesului trecând efortul de ordonare și interpretare a materialului. Autoarea abordează acum procesul de ipostaziere și metamorfozare a dorului și îl urmărește în deosebi la două tipuri umane și poetice: la solitari și la dezrădăcinați.”.

Pentru Boris Buzilă, în numărul 8966, volumul lui Petru Vintilă, *101 picături de cerneală*, publicat la Editura „Cartea Românească”, reprezintă „un florilegiu obținut, probabil, prin aspră eliminare dintr-o producție mult mai

voluminoasă decât cea care a putut să încapă în aproape 400 de pagini, o selecție de miniaturi publicistice apărute într-un răstimp de vreo trei decenii.”

În opinia Tinei Șerbănescu, pe data de 28 august, volumul lui Marin Sorescu, *La liliaci*, „descrie universul rural al copilăriei, cenzurat de un mod literar ironic și, în același timp, sentimental. Substratul polemic al liricii lui Marin Sorescu pare a trăda din ce în ce mai mult sentimentalul. Noul volum o dovedește prin excesul, dacă vreți, de dramatizare a universului sătesc, printr-o codificare a experienței rurale în care, însă, regretul și admirația sunt implicite.”

În opinia lui Ion Segărceanu, în numărul 8974, volumul de poezii al lui Dragoș Vrânceanu, *Cântecele casei de sub pădure*, are „ceva din adierea vântului de vară, din liniile rotiri de nouri peste obcinele alpestre. Pătrunse de filozofia delicată a vieții, ele mărturisesc calmul olimpien al creației, traducând o serie de stări psihice a căror trăsătură comună este poezia, în toată sinceritatea momentelor sale genезice.”

Radu Popescu, pe data de 5 septembrie, analizează *Jurnalul lui Gala Galaction*: „O primă parte a unui manuscris a cărui existență, cunoscută de foarte mulți, și al cărui cuprins, cunoscut de foarte puțini, tindeau să-l înconjoare aproape în legendă, a apărut, în sfârșit, la editura Minerva în colecția de memorialistică. E vorba de volumul I al Jurnalului lui Gala Galaction. E un fapt de seamă, un eveniment al literaturii și vieții noastre culturale.” Așa cum observă recenzentul, primul volum „cuprinde primii vreo cincisprezece ani de însemnări, de la ultimii ai veacului trecut, până în ajunul primului război mondial.”

Dan Mutașcu recenzează, pe data de 26 septembrie, volumul lui Constantin Țoiu, *Pretexte*, în care, „obsedat de ritmurile existenței noastre moderne, filosofând și liricizând cu discreție, Constantin Țoiu e în același timp preocupat atât de semnificațiile, cât și de culoarea vorbelor sale: este nu de puține ori exultată pe parcursul volumului capacitatea scrisului de a potența cunoașterea directă, experiența de viață propriu-zisă.”

În numărul 8997, Grigore Hagi analizează *Dialectica mesajului poetic*: „Trăind o epocă fundamentală, înnoită în toate planurile și programată lucid întotdeauna pe arii compacte de timp, de timp trăit și realizat plenar, poetul se simte dator să-i însușească efectele gândirii în planul mai aparte al sentimentelor, să-i ofere o oglindă demnă deschiderii ei în spațiu, oglindă capabilă să reflecte miezul fără a pierde ansamblul mișcărilor subadiacente.”

Pe data de 5 octombrie, Petre Sălcudeanu analizează volumul lui D. R. Popescu, *Cei doi din dreptul Tebei*, menționând că opera „înainte de toate, obligă la meditație. Părăsind firul unei acțiuni aproape polițiste, romanul se constituie ulterior la adevărat lui dimensiune, neliniștindu-te continuu, solicitându-ți conștiința pînă ce te simți determinat să-ți răspunzi ție și altora: «Ce-am făcut și ce facem ca nimic din ce s-a petrecut acolo, pe scena vieții, să nu se mai întîmple?»”.

În cadrul aceleiași rubrici, „Vitrina cărții”, Dan Mutașcu prezintă tomul de versuri al lui Corneliu Strurzu, *Camera de recuzită*, apreciind la autorul a șase volume de versuri, „mai toate bine primite de critică și de public (...): diafanitatea și limpezimea.”. În plus, acesta „a ținut să ne convingă de faptul că nerenunțând programatic la mijloacele sale, perpetuându-le, cu riscul de a se repeta uneori, scrie poezie. Văzînd vara cum trage rîurile țării sub «pleoapele colinelor», poetul de care vorbim ne anunță că formula sa lirică ne poate oferi întotdeauna trăiri și fapte de stil care să ne intereseze.”.

Pe data de 11 octombrie, Radu Popescu analizează piesa lui Theodor Mănescu, *Casa de mode*, despre care notează: „ca să spun drept, articulația polițistă adramei mi s-a părut greu de urmărit, deosebit de încîlcită, aglomerarea atîtor procedee aducînd după sine, cum spuneam, mai multă confuzie decît suportă misterul, indispensabil pînă la un anumit punct: una e să **citești** literatura polițistă, și alta să o **urmărești** odată cu faptele și succesiunea lor.”. Spectacolul Teatrului „Bulandra”, în regia lui Valeriu Moiescu a utilizat „cu multă candoare și convingere, vechi, uzate mijloace exterioare de mister și senzație, pe care i le reproșăm, cel mai mult, pentru că sînt monotone și obositoare.”.

Ion Drăgănoiu prezintă succint volumul de versuri al lui Nicolae Dragoș, *Zăpezi fără întoarcere*, despre care afirmă că: „E, peste tot, ceva din Blaga, sublimat, într-o altfel de spunere, nu știu dacă mai puțin ceremonială, dar, oricum, mai directă, filtrată printr-o sensibilitate modernă, neliniștită, cu unghiuri deschise egal cosmicului și epidermicului”.

În numărul 9010, Dan Mutașcu prezintă lucrarea semnată de D. Păcurariu, *Clasicism și romantism*. Apreciind, cu precădere, „informația, metoda și claritatea”, autorul semnalează „necesitatea absolută” de a o parcurge, „pentru o lămurire mai detaliată și profundă a literaturii române.”.

Tia Șerbănescu analizează pe data de 17 octombrie volumul lui Nicolae Velea, *Vorbă-n colțuti și rotundă*, notînd că: „avem de-a face cu o paremiologie vivantă în care proverbele devin personaje, cu o dinamică specială surprinsă în momentele de criză.”. Dacă „schیțele sînt un fel de momente caragialești”, autoarea consideră și că tomul ajunge „un eșantion al unei lumi de roman pe linia *Moromeților*.”.

În cadrul rubricii „Vitrina cărții”, în numărul 9017, Tia Șerbănescu recenzează culegerea de articole și de studii semnată de Valeriu Râpeanu, *Pe drumurile tradiției*, accentuând „restituirea completă cu o reconstituire riguroasă a împrejurărilor care au influențat sau chiar determinat destinul unei opere, reabilitatea pigmentată cu un anume patos polemic și, nu în ultimul rînd, cum ar spune autorul, o atentă și sensibilă aplecare a argumentației și asupra amănuntelor biografice semnificative.”.

Cu ocazia tricentenarului nașterii lui Dimitrie Cantemir, conf. univ. dr. Georgescu-Buzău semnează articolul *Cantemir și problema țărănească*, notează că: „prin opera sa, *Istoria ieroglifică*, care întrunește calitatea dublă de satiră politică și pamflet, Dimitrie Cantemir are meritul de a fi precursor al celor două genuri în literatura noastră. El a mai luat apărarea țărănimii în *Descriptio Moldaviae* (1716). (...) Umanismul lui (...), precursorul învățaților Școlii Ardelene, este un umanist militant și, sub acest aspect particular, stă contribuția principală pe care umanismul românesc a adus-o în ideologia și creația umanistă universală.”.

În numărul 9019, Veronica Porumbacu scrie despre *Două volume de Florența Albu, Petrecere în iarbă și Elegii*. Pornind de la constatarea că „rar poet mai unitar decât această fată legată de cîmpia Dunării, (...) cu un cîntec neîntrerupt, al vieții și al morții, curgînd una din alta, una într-alta, în acea eternitate care continuă omul și preface viața în pămînt și pămîntul în viață”, conchide că cele două culegeri „sînt tot ce a scris mai bun pînă acum”.

Cu ocazia împlinirii a doi ani, „peste cîteva zile”, de la Plenara din noiembrie 1971, Valeriu Râpeanu semnează articolul *O literatură despre om și pentru om*, menționînd că „prețioasele indicații” ale „tovarășului” Nicolae Ceaușescu „au deschis nu numai largi orizonturi creației, au traversat nu numai un program de vaste perspective, ci au stimulat energiile creatoare românești, au făcut ca tot ceea ce are mai bun spiritualitatea noastră să se mobilizeze și să dea acele opere care au intrat în conștiința poporului român.”.

Considerînd *Creația literară – un act de conștiință angajată*, Nicolae Balotă, în numărul 9029, reamintește apelul adresat de către secretarul general al partidului, în urmă cu doi ani, în Expunere la Plenara din noiembrie a Comitetului Central, accentuîndu-i importanța: „artiștii erau îndemnați să redea în operele lor transformările socialiste, munca milioanei de oameni, contradicțiile și conflictele reale alături de faptele mărețe, emoționante, frumosul și iubirea, astfel încît arta să contribuie la perfecționarea continuă a societății, a omului, de afirmare a dreptății și echității sociale, a modului de viață socialistă și comunistă. Nu este oare acesta rostul însuși al inițierii întru cultură, al introducerii în spațiul spiritual?”.

În rubrica „Vitrina cărții”, în articolul *Locuri și legende românești*, Gh. Bulgăr prezintă volumul lui Alexandru Mitru, *În țara legendelor*, prefațat de prof. Alain Guillermou, notînd că este străbătut „de un adînc umanism, sintetizînd, în spiritul tradiției basmelor noastre străvechi, însușiri spirituale de mare preț, în confruntarea acerbă cu răul, cu pornirile dușmanilor omului.”.

Boris Buzilă, pe data de 6 noiembrie, analizează lucrarea lui Teodor Vîrgolici, *Aspecte istorico-literare*, menționînd că este „o pledoarie pentru înțelegerea literaturii noastre în ansamblul evoluției sale.”.

În articolul *Umanismul artei*, pe data de 8 noiembrie, Mircea Macaş punctează că „arta exprimă nu numai o mărturie vie și elocventă a realității contemporane, ci, totodată, constituie o contribuție la educarea omului în spiritul principiilor socialismului.”. Ion Murgeanu prezintă succint volumul lui Radu Cîrneai, *Cîntarea cîntărilor*, apărut la Editura „Carte Românească”, precizând că se tratează „de un cu totul alt text decît acel «sacru» (...), în sensul că versificarea în alt ritm, mai autohton, și cu rimă, a inițialelor versete imnice, ar fi chemată, printre altele, cum spune autorul, să confere «acțiunii» un cadru dramatic. Surpriza conținutului dramatic și «intriga», deci, ar fi indicată într-un «studiu exhaustiv, în care se fac pertinente observații cu privire la originea poemului, la valoarea sa morală», de Ernest Renan.”.

Boris Buzilă, în numărul 9035, analizează lucrarea scriitorului-publicist Pop Simion, *Civica*, apărută la Editura „Paralela 45”, în care „cumpănește asupra demonstrației de idei”, majoritatea textelor cuprinse împrumutând „caracterul unor pasionante pledoarii politice și cetățenești”, sperând să-și depășească „conștiința inițială: aceea de efemeritate.”.

În cadrul rubricii „Vitrina cărții” din data de 15 noiembrie, Al. Dima prezintă *O monografie despre Hortensia Papadat Bengescu*, semnată de Constantin Ciopraga, menționând că cel din urmă este „un critic de la care se poate învăța cu mult folos” și că lucrarea sa se constituie într-o „remarcabilă analiză intrinsecă a operei integrale” a autoarei, situând-o „limpede în evoluția romanului românesc.”. Dan Mutașcu analizează succint volumul de versuri *Fals tratat de vînătoare*, al lui Dumitru M. Ion, considerând că nu oferă „o suită de poeme de un fantastic programat”, ci „un panopticum, pe alocuri, inegal, de elegii și balade hipnotizate de neobișnuit și straniu”.

Despre *Jurnalul de cărți* al lui Romul Munteanu, în data de 22 noiembrie, Dan Mutașcu notează: „cuprinzătoare și bine structurată, vie și limpede, colorată, (...) este mult mai mult decît o invitație la lectură, este o carte prețioasă și necesară”, chiar dacă, printre autorii „de primă mînă”, îi tratează și pe Mimmo Morina și pe Franz Kahlau. Tia Șerbănescu recenzează *Trei nuvele* de Paul Georgescu, respectiv *Fragment citadin, Și..., Pilaf*, concluzionând că acestea compun „o cronică – superior scrisă – a unor vieți netrăite, ignorate și, uneori, ignorante, epuizîndu-se în forme caricaturale, neatînse de sublim.”.

În numărul 9050, Radu Popescu analizează piesa lui Dumitru Solomon, *Diogenele cîinele*, reprezentată scenic, în premieră, la Teatrul de stat din Ploiești. Despre textul dramatic, asemenea lui *Socrate*, cronicarul teatral menționează că, în ciuda ideilor filosofice valorificate, „dramatismul și teatralitatea nu izvorăsc de aici, în planul acesta putîndu-se afirma că opera este total lipsită de acțiune, de dinamism, de evoluție și deznodămînt. Dramatismul izvorăște dintr-o sursă cu mult mai pură, și cu mult mai rară în teatru: din ideea însăși. Solomon este un

scriitor care știe, care scrie, că ideea este o dramă și că ideea poate fi trăită ca o dramă dintre cele mai omenești.”. Spectacolul i s-a părut „de reținut”.

În cadrul „Cronicii teatrale” din 4 decembrie, Radu Popescu prezintă piesa *Sîmbătă la Veritas* de Mircea Radu Iacoban, despre care notează că: „după Anouilh, după Rozov, după Françoise Sagan, și după mulți alții, Iacoban atacă, și el, tema «reîntîlnirii» (...) după ani și ani. (...) E o personalitate vioaie, luminoasă, care analizează inteligent, observă cu umor și portretizează cu mîna sigură, o lume cu dimensiuni și profunzimi destul de reduse, fapt pe care nu-l pot ascunde micile unde de lirism, amărăciune sau nostalgie cărora le cad pradă, rînd pe rînd, toate personajele.”. Popescu a considerat, în linii mari, montarea scenică ca fiind „bună”.

Ion Dodu Bălan analizează, în numărul 9059, *Noapte cu privighetori*, de Ion Brad, pe care îl consideră ca fiind „unul dintre cele mai bune volume, de o subliniată maturitate, capabil să marcheze un punct înalt în traiectoria evoluției sale artistice și să nuanțeze, dintr-o perspectivă modernă, istoria unor motive poetice tradiționale care au fecundat în cîmpul literelor române o producție lirică de o deosebită valoare.”. Ion Țugui prezintă succint cartea „de călătorie” a lui Constantin Vișan, *Dorul zăpezii*, apreciind pozitiv „sensibilitatea autorului, impresiile dintr-un itinerar, de altfel, generos” și considerând că este o carte „care se citește cu interes și cu folos...”.

Ion Drăgănoiu prezintă, pe 13 decembrie, lucrarea semnată de Dan Hăulică, *Geografii spirituale*, notând că: „programul care leagă unul de celălalt eseurile volumului este acela de întocmire a unui alt «muzeu imaginar», însumînd întreaga operă a spiritului uman, de la plastică la cinematograf, de la dans la literatură, ideile directoare fiind mereu punctate cu digresiuni care, fără să fie savante, mărturisesc o informație mai rar întîlnită.”.

În articolul *Romanul contemporan presupune simțul evenimentului* din data de 19 decembrie, Tia Șerbănescu semnalează faptul că: „nu-mi închipui un scriitor contemporan care să nu fie curios de ceea ce se petrece zilnic în lume, în orice colț al ei, care să nu citească cu înfrigurare ziarele, să nu caute avid cărțile de memorialistică mai recentă, care să nu se considere implicat în actual.”.

În numărul 9072, Tia Șerbănescu prezintă noul roman al lui Petru Popescu, *Să crești într-un an cît alții într-o zi*, conchizând că: „fără îndoială, se poate spune despre Petru Popescu că se poate face «roman» aproape din orice. Dintr-osimplă întîmplare de schiță, el scoate un roman de trei sute de pagini, ușor de citit, cu fraze simple, cu un remarcabil simț al limbii și cu cîteva portrete care se rețin. Se pare că din cele patru romane pe care ni le-a oferit, (...) *Prins* rămîne cel mai bun.”.

Radu Popescu, în data de 28 decembrie, analizează piesa lui Virgil Stoenescu, *O fată imposibilă*, accentuând tematica „atacată și de alții, a integrității tinerilor universitari, în munca la țară, în universul rural.”. Spectacolul

Teatrului „Ion Vasilescu” îi pare „bine realizat”. Comitetul editorial scrie despre *Cultura românească peste hotare*, punctând, printre altele, că: „romane ale scriitorilor Liviu Rebreanu, George Călinescu, Zaharia Stancu, Jean Bart, piese de teatru de Caragiale, Camil Petrescu, Lucian Blaga, Horia Lovinescu, volume de poezii de Veronica Porumbacu, Tiberiu Utan, sînt cîteva din cărțile de beletristică care au văzut lumina tiparului din 1973 peste hotare. (...) Dacă anul 1973 se încheie cu un bilanț pozitiv în ceea ce privește colaborarea cultural-artistică a României cu străinătatea (...), aceasta ne obligă ca în anul 1974, anul celei de-a 30-a aniversări a insurecției naționale antifasciste armate, să ne străduim pentru a face tot mai cunoscute în lume succesele pe care cultura și arta noastră le înregistrează în anii socialismului.”.

Bibliografie:

„România liberă” (Cotidianul Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste), 1973, Anul XXXI